

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Konec.)

Vodstvo kakor tudi slavna načelnštva naših podružnic skušajo, kako težko je ohraniti priproste — pa véasih tudi inteligentne — ljudi pri družbi, katera vedno le pobira prispevke in trka ter naklada narodni davek, a jim ne vrne nikakega osebnega darú. Ali č. skupščinarji, vodstvo se tudi v tem oziru lahko opraviči ter pokaže vspehe in sad, ki ga je rodil težko prisluženi, pa družbi darovani novčič bornega slovenskega težaka. To so:

A. Družbini zavodi.

a) Zabavišče ali otroški vrtec v Celji. O ustanovitvi in premembah pri tem zavodu poročali smo že prejšnja leta. Č. družbeniki se lahko informirajo v zadnjih „Vestnikih“. Ta zavod je vodstvo proti primerni odškodnini izročilo v popolno oskrbovanje č. šolskim sestram, ki so naše gore list, ki čutijo z nami, ki razumevajo pravične slovenske potrebe. Vodstvo je prepričano, da je za krščansko in slovensko vzgojo ondotne naše mladine tako najbolje preskrbljeno v mestu, ki se bo s časoma prepričalo, kako miren in kako plemenit umeva biti Slovenec. V tem zavodu se vzgaja tudi naraščaj za ondotno slovensko dekliško šolo, ki je prava trdnjava za okolico — a tudi sploh za južni Štajar — kajti od ondot bodo izhajale prihodnje dobre krščanske — pa tudi zavedne slovenske matere, kojih vse prihodnje nastopanje bode pritrđitev pesnikovemu bodrilu: „Biti slovenske krvi, biti Slovenki ponos“. Po naj-novejših poročilih zahaja v to zabavišče okrog 70 otrok. Vrtnarica je č. sestra Vincencija Lah pod vodstvom častne predstojnice sestre Lidvine Purgaj.

b) Zabavišče pri sv. Jakobu v Trstu. Naši prečastni skupščinarji tržaški vedó, v kako žalostnem položaji so slovenski otroci v mestu in v obližju, katerih roditelji so od jutra do večera z doma, v tovarni ali na trgu itd., da si kot težaki prislužijo svoj vžitek. To deco zbrati krog domačega ognjišča ter jo vzgajati v krščansko-slovenskem duhu je namen tega zavoda. Vpisanih v njem je bilo 74 otrok, nekako polovico dečkov in polovico deklic. Zaradi bolezni „influence“ jih je nekaj malega izostalo. Izvrstne vspehe je dosegla vrtnarica voditeljica Justina Michelli, katerej je vodstvo ob njenem izstopu iz službe poslalo zahvalno pismo ter jo kot voditeljico prosilo še nadaljne požrtvovalnosti. Novoimenovana vrtnarica je Antonija Nadlišek. Ta zavod je semenišče za

c) Slovensko osnovno šolo pri sv. Jakobu v Trstu. To smo šolno leto 1889/90 razširili v dvorazrednico po „učnem načrtu za Primorje“. Vpisanih je bilo v I. razred 82 otrok, v II. pa 64, torej vkup 146. Poučevali so: verouk Ber-

nard Sever, mestni kapelan pri sv. Jakobu, učitelj in voditelj šoli Mihael Kamušič in učiteljica Josipina Delkin.

Meseca junija obiskal je oba razreda c. kr. šolski nadzornik H. Zavagna ter se izrazil povoljno o napredku. Sklepna preskušnja se je dobro obnesla; z vspehom te šole smo zadovoljni. Ravno zdaj ob pričetku šol odprli smo za šolsko leto 1890/91 III. razred in učiteljem imenovali Ivana Kiferle. To vam je, častna gospôda, v Trstu jedina slovenska šola, da si biva ondi morda toliko Slovencev, kakor v naši prestolnici Ljubljanski.

d) Kot nov zavod je prirastel lansko leto otroški vrtec v Rojanu. Razmere so nanesle, da smo morali osnovati za našo mladino tu na prav primernem in lepem kraju slovensko zabavišče. Po mnogih zaprekah je načelnštvo na Greti odprlo ta zavod na imendan Nj. Veličanstva presvetle cesarice Elizabete s slovesno božjo službo. Oglasilo se je toliko otrok, da jih zbog prepričlega prostora niso mogli vseh sprejeti. Obiskavalo ga je redno 53 otrok. Vrtnarica je gospica Irma Fabiani. Z vspehom je bilo ondotno načelnštvo zadovoljno.

e) V Gorici se Slovincem, a le vsled lastnih naporov, v šolskem oziru nekoliko boljše godi, kakor v Trstu. Da se prepreči raznarodovanje ondotnih otrok, ustanovljen je otroški vrtec v Pevmi blizu Sočinega mosta. Tako se je otelo krog 40 slovenskih otrok. Vrtnarica je Karolina Lašič. Goriško načelnštvo je pohvalilo ta zavod.

f) Isti namen je v življenje poklical: otroški vrtec v Podgori. Rodoljubnemu županstvu ondotnemu zvesto na strani stoji naša družba. Krog 70 otrok se lepo vzgaja v materinem jeziku. Z vspehom so rodoljubi zadovoljni.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Grobanje v vinogradih.

Ako se ta sneg stali, ki ga imamo sedaj in nastane lepo, suho vreme, odpre se nam so-pet delo in kjer bi ga drugje ne imeli, najdejo ga ljudje v goricah, v vinogradih. V nekaterih krajih kopljejo namreč že v jeseni, če je za to časa, v gorici; to je izlasti v taci dobro, v katerih so imeli letos peronospora, kajti v njih se zakoplje listje, na katerem so troske te škodljivke, v zemljo in ker ondi sprhni čez zimo, sprhni z njim tudi peronospora. Če že ne vsa, vsaj veliko se je odpravi na ta način in po vrhu še spomladi, ko je dela po vseh stranéh, dobimo časa za druge opravke. To je toraj na vsak način dobro in še posebno zato, ker vleze mokrota čez zimo globlje v zemljo, če je okopana, kakor pa, ako ni in zrahlja se zato zem-

lja, to pa stori trsu dobro in se vidi to prec že drugo leto na vzrasti trsja.

Nekaj pa je v tem vendar-le težava in škoda je mogoča, ako se zemlja, ker je rahla, v spomladi potegne, ko se tali sneg hitro ali je moča posebno dolga. V vinogradu torej, ki leži na strmem in sploh nagiba na to, da se zemlja rada v njem potegne, v tacem ne kaže kopati v jeseni. V njem pa je in poprek v goricah je dobro, ako se groba brž, ko dobimo za to časa. Vsled grobanja se ni bati plazov ali vsaj redko nastane tak zavoljo njeza.

Kedar pa se groba, kako se naj opravi to delo? Kdor more, naj gleda na to, da spravi s časom trsje v svoji gorici v vrste in izpravi ob enem iz nje trsovje, ki ne sodi več vanjo ter ga zameni z drugim in to dobrim, žal, da bode v naših dneh za to najbolje ameriansko. Naše domače, žlahtne rozge bode pa treba cepiti na amerianske podlage. Kako globoko se naj groba ali kedar se sadi trsje iz nova, kako globoke je jame za-nj treba? Največkrat se misli, da ni treba globlje, kakor take, kjer bode sadika ali živica rastla; globlja, sodi se v časih, pa je celo na škodo sadiki. To pa ni resnica. Jama ni nikoli, ali vsaj ni lahko kedaj pregloboka; vselej pa je na korist sadiki. Čem-bolj se zrahlja prst, tem ležje prihaja zrak vanjo in kislik zraka dela na razne snovi v prsti tako, da jih razloči in one sedaj koreninje trsa lahko srkajo va-se. Koreninje se potem lahko raztegne na širje in ostane po vrhu še bolj zdravo. Zdravo in krepko koreninje pa daje rast, rodovitnost sadiki in ve se torej lahko, da se globoko grobanje samo priporoča. To se vidi pa še tem bolj, če pomislimo, da vzprejme rahla prst več mokrote va-se in da jo potlej tudi drži v sebi dalje, kakor pa trda, stlačena. Zato pa se potlej ne spreminja tako naglo mokrota in suša in vsakdo izpozna lahko, da je vedno blizo enaka prst, ne premokrotna, ne presuha, najbolja za te sorte sadik in če je moremo jim priskrbeti, zakaj bi je potlej ne? Ako je prav in največkrat je potrebno, da priskrbimo mladi sadiki bolje, tečniše prsti, zakaj bi še torej naj ne skrbeli, da bode tudi globlje prsti, ki ima živeža za koreninje? Delo, ki ga je zato treba, splača se s časom dobro in torej kaže na vsak način bolj globoko, kakor pa plitvo grobanje. Vendar je tudi v tem vedno treba gledati na kraj, v katerem leži gorica. Izkušnja uči tudi v tem najbolj pravo pot.

Sejmovi. Dne 8. novembra na Ponikvi, Dne 10. novembra v Šmartnu pod Vurberkom, Dne 11. novembra v Ormoži, v Šmartnu na Paki, v Šmartnu pri Slov. Gradci, v Sromljah, v Laškem trgu in v Hočah, v Oplotnici, na M. Rodnah. Dne 15. novembra na Vranskem, v Središči in v Radgoni.

Dopisi.

Iz Šoštanja. (Slovenski stariši pozor!) Po našem trgu in okolici leta neki možicelj od hiše do hiše, pobirajoč od slov. starišev podpise za posebno remško šolo v Šoštanji. Da taka reč ne gre vsikdar po volji dotičnika in dostikrat nemarno pogori, to je čisto naravno. Isto tako imel je ta tiček čudno smolo dne 28. oktobra pri zidarji P., ko je prišel v tem namenu sitno preganjat. Zidar, pošten slovenski mož, vpraša predrzneža, koga-li hoče, na kar mu ta ptičar, ki je mislil, da kaline lovi, a se je kmalu pokazalo, da je sam kalin, začne na debelo razlagati, kakšna da bode nemška šola itd. Naš pošten mož mu da polo nepodpisano nazaj, menéč, da svojo deco v domačo itak skoraj popolnem nemško, šolo pošilja, kaj toraj hoče še več? Ta sitnež vendar misleč, da ga še zna na limanice dobiti, začne sedaj neke kvante kvasiti, kako je dobro, če človek nemški zna, ker potem lahko po svetu rajža itd. Naš poštenjak pa mu sedaj prav debelo pové: „Istina je, da človek, večš nemščine, gre lahko po svetu, a skušnja nas žal ob jednom uči, da takšen človek navadno vsikdar iz Nemškega domu v slovensko domovino priberači, kar boste sami morebiti najbolje vedeli.“ Ker je s tem ta ptičar izvedel, kar je iskal, zato je z dolgim nosom šel. Dragi rojaki, tako je bilo prav! Ako pride do Vas, slovenski očetje ali mile slovenske matere, takšen ptiček, pokažite mu vrata in ako pride po stopnicah za Vami, pokažite mu doli, kajti takšno človeče, ki hoče Vas po zvijači Vašega najdražjega, to je, Vaših otrok oropati, ni vreden, da še dalje svojega rojstva kosti po tem svetu nosi, temveč mati zemlja ga naj skrije na veke! Mi Slovenci spoštujemo vsacega in tudi sleherni pošteni narod, a ljubimo samo jednega, to je naš mili slovenski narod. To hočemo tudi mi Šoštanjčani pokazati, ne idoč takim ptičkom na limanice in nobenemu, ki nam hoče kratiti naše po božjih in naravnih zakonih pripoznane pravice. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Od sv. Lovrenca ob kor. žel. (Obžalovanje.) Naš okraj zopet žaluje na veliki zgubi, ki ga je pred kratkim zadela. Zapustil nas je namreč mož, ki je bil vesten duhovnik, izvrsten učitelj in izgleden narodnjak, mož, ki se je vsa leta, kar je bival med nami, vedno odločno in neustrašljivo potegoval za svete naše narodne pravice. Hude boje smo imeli v zadnjih letih z našimi nasprotniki, ki so kar besnili nad nami, pa odločnim, neustrašljivim in omikanim rodoljubom, ki so bili naši, z uma svitlim mečem oboroženi častniki, se moramo zahvaliti, da smo častno zmagali, ter si več že zgubljenih pozicij zopet priborili. In v tem hu-